The Holy See

KATEHEZA PAPE BENEDIKTA XVI.

NA OPĆOJ AUDIJENCIJI

Srijeda, 29. listopada 2008.

Kristov kri u središtu Pavlova navještaja

Draga braćo i sestre!

U osobnom iskustvu svetoga Pavla jedno je neosporno: dok je u početku bio progonitelj i vršio nasilje nad kršćanina, od trenutka svoga obraćenja na putu za Damask, on je prešao na stranu Krista uskrsloga: Krist je postao smisao njegova ivota i razlog njegova propovijedanja. On je sav svoj ivot, koji je bio sve samo ne miran i u kojem se Pavao često našao na udaru opasnosti i nevolja, utrošio za duše (usp. 2 Kor 12,15). U susretu s Isusom on jasno shvaća središnje značenje kria: shvatio je da je Isus bio mrtav i da je uskrsnuo za sve. Na kriu se, dakle, očitovala besplatna i milosrdna Boja ljubav. Tu je ljubav Pavao iskusio u samome sebi (usp. Gal 2,20) i od grešnika je postao vjernik, od progonitelja apostol. Iz dana u dan, u svojem novom ivotu, osjećao je da je spasenje "milost", da sve dolazi od Kristove smrti a ne od naših djela. "Evanđelje milosti" postalo je tako za njega jedini način shvaćanja kria, mjerilo ne samo njegova novog ivota, već također odgovor njegovim sugovornicima. Među njima su bili, prije svega, idovi koji su uporno stavljali u djela a ne u Kristov kri svoje shvaćanje spasenja; bili su tu zatim Grci, koji su svoju ljudsku mudrost suprotstavljali kriu; bile su tu, na kraju, skupine krivovjeraca, poglavito gnostika, koji nisu u stvarnoj drami Krista uskrsloga prepoznavali mogući put istinske spoznaje.

Za svetoga Pavla kri ima temeljni primat u povijesti čovječanstva i predstavlja arišnu točku njegove teologije, jer je kri isto što i spasenje kao milost za svako stvorenje. Tema Kristova kria postaje bitna i prvotna sastavnica Apostolova propovijedanja: najsvjetliji primjer odnosi se na korintsku zajednicu. Crkvi u kojoj su neredi i sablazni poprimili zabrinjavajuće razmjere i gdje se zajednica našla izloena prijetnji strančarenja i unutarnjih podjela koje su narušavale jedinstvo Kristova tijela,

Pavao se ne obraća uzvišenim riječima ili mudrošću, već naviještanjem Krista i njegova kria. Njegova snaga nije u uvjerljivim riječima nego, koliko god da to izgledalo nevjerojatno, u slabosti i drhtaju onoga koji se uzda samo u "snagu Boju" (usp. 1 Kor 2,1-4). Kri, po svemu onome što predstavlja i dakle također po teološkoj poruci koju sadri, sablazan je i ludost. Apostol to ističe takvom zapanjujućom snagom da je dobro poslušati same njegove riječi: "Uistinu, besjeda o kriu ludost je onima koji propadaju, a nama spašenicima sila je Boja… svidjelo se Bogu ludošću propovijedanja spasiti vjernike. Jer i idovi znake ištu i Grci mudrost trae, a mi propovijedamo Krista raspetoga: idovima sablazan, poganima ludost" (1 Kor 1,18.23). I u drugim prigodama i drugim zajednicama, poput onih u Galaciji, snano je naviještena riječ kria. Sveti Pavao, bez previše komplimenata, naziva 'bezumnima' Galaćane što su se dali opčarati, i to upravo oni pred čijim je očima "Isus Krist bio ocrtan kao Raspeti" (Gal 3,1); oni ne smiju, ni zbog kojeg razloga, obeskrijepiti "sablazan kria" (Gal 5,11).

Prve kršćanske zajednice, kojima se Pavao obraća, znaju vrlo dobro da je Isus uskrsnuo i da je iv; Apostol eli podsjetiti ne samo Korinćane i Galaćane, već sve nas, da je Uskrsli uvijek Onaj koji je bio raspet. 'Sablazan' i 'ludost' kria kriju se upravo u činjenici da tamo gdje se čini da je sve sam neuspjeh, patnja i poraz, upravo tamo je sva snaga beskonačne Boje ljubavi. Ta se ljubav očituje na način koji nitko ne bi očekivao i koji se naizgled kosi s uvrijeenim pravilima prema kojima se tumači Boje djelovanje. Kristov kri je, da tako kaemo, 'središte središta' kršćanskog otajstva. Sigurno da utjelovljenje i uskrsnuće zauzimaju središnje mjesto u kršćanstvu; sveti Pavao kao da u propovijedanju riječi kria saima vrhunac Boje ljubavi prema nama ljudima. Paradoks Boga koji se poniava sve do posvemašnje napuštenosti je sablazan, jer je Krist, Mesija, trebao biti slavan no međutim Isus Nazarećanin, Raspeti, pojavljuje se kao poraeni, kao marginalni čovjek.

Za idove je kri skandalon, to jest zamka ili kamen spoticanja: nekako kao da predstavlja smetnju koja sputava vjeru pobonog Izraelca koji ne nalazi ništa slična u Svetom pismu. Pavao, s nemalom hrabrošću, kao da ovdje kae da je posrijedi nešto vrlo veliko: za idove kri kao da je u proturječju s biti samoga Boga, koji se uvijek objavljivao čudesnim znacima. Dakle, prihvatiti Kristov kri za čovjeka povlači duboko obraćenje u njegovu odnosu prema Bogu. Ako je za idove razlog odbacivanja kria objava, to jest vjernost Bogu otaca, za Grke, to jest pogane, mjerilo na temelju kojeg sude da kri treba odbaciti je sam razum. Za ove potonje, naime, kri je moria, ludost, doslovce nešto neukusno (od lat. insipidus), to jest neposoljena hrana; to nije dakle zabluda, već uvreda samom zdravom razumu (sensus comunis). Pavao je u više navrata doivio odbacivanje kršćanskog navještaja, koji se smatralo čistom 'glupošću', nečim potpuno nevanim, čime uopće nema smisla razbijati glavu. Za one koji su, poput Grka, vidjeli savršenstvo u duhu, u čistoj misli, već je neprihvatljivo i to da Bog postane čovjekom, uranjajući u sva ograničenja prostora i vremena. Vjerovati pak da Bog moe skončati na kriu njima je bilo potpuno nezamislivo!

Kako oni koji su smatrali da Bog nije podloan patnji i da je u Bogu odsutno svako trpljenje (apatheia), mogu shvatiti Boga koji se utjelovio i koji je poraen, koji je čak ponovno uzeo tijelo da ivi kao uskrsli? "Još ćemo te o tom slušati!" (Dj 17,32) uzvratiše podrugljivo Atenjani Pavlu, kada

im je govorio o uskrsnuću mrtvih. Savršenošću su smatrali oslobađanje od tijela shvaćenog kao tamnica; kako onda ponovno uzimanje tijela ne smatrati potpunim zastranjenjem? U antičkoj kulturi kako se čini nije bilo prostora za poruku o utjelovljenom Bogu; događaj "Isusa Nazarećanina" činio se sav u znaku potpune ludosti a kri je zacijelo to bio na poseban način. Ali zašto je sveti Pavao upravo govoru o kriu dao tako vano mjesto u naviještanju evanđelja? Odgovor nije teak: kri otkriva svu "snagu Boju" (usp. 1 Kor 1,24) i prije svega njegovu ljubav: "Jer ludo Boje mudrije je od ljudi i slabo Boje jače je od ljudi" (ondje r. 25). Raspeti je mudrost, jer jasno pokazuje tko je uistinu Bog, to jest snaga ljubavi koja spašava čovjeka. On se slui načinima i sredstvima koja se ljudima čine samo slabošću. Raspeti otkriva, s jedne strane, čovjekovu slabost i, s druge, istinsku Boju snagu, to jest besplatnost ljubavi: upravo ta potpuna besplatnost ljubavi je prava mudrost.

Sveti Pavao još je jednom to iskusio u samom svom tijelu i to svjedoči u raznim dijelovima svoga duhovnog puta, koji su postali točno određene referentne točke za svakog Isusova učenika: "Dosta ti je moja milost jer snaga se u slabosti usavršuje" (2 Kor 12,9); i još: "lude svijeta izabra Bog da posrami mudre" (1 Kor 1,28). Sveti Pavao se do te mjere poistovjećuje s Kristom da i on, premda sred mnogih kušnji, ivi u vjeri Sina Bojega koji ga je ljubio i dao samoga sebe za svoje i za naše grijehe (usp. Gal 1,4; 2,20). Taj Apostolov autobiografski podatak postaje paradigmatski za sve nas, do te mjere da je u davanju samih sebe sadrano podsjećanje na predanje Sluge Jahvina (usp. Iz 53,5.8), savršeno utjelovljena od Krista koji je "dok mi još bijasmo nemoćni… već u to vrijeme, za nas bezbonike umro" (Rim 5,6). Boji se naum očitovao u činjenici da je pokazao svoju ljubav tako da "dok još bijasmo grešnici, Krist za nas umrije" (Rim 5,8). Sve je to bilo moguće jer nas je kri otkupio od prokletstva zakona (usp. Gal 3,13 sl.). Prema starozavjetnom zakonu "obješeni je prokletstvo Boje" (Pnz 21,23); sada je međutim Krist namjesto nas preuzeo na sebe prokletstvo. Slično tome, Bog je pribio na kri našu zadunicu, to jest osudu zbog počinjenih prijestupa (usp. Kol 2,14; i Rim 7,7; Gal 4,4). Krist je na taj način postao "Pomirilište" (Rim 3,25). Izrazom Pomirilište, na grčkom hilasterion, Pavao eli dozvati u pamet poklopac kovčega saveza, koji na dan okajanja biva poprskan krvlju rtve (usp. Lev 16,14-16; Izl 25,17; i Heb 9,5).

Sveti Pavao pruio je divnu sintezu teologije kria u Drugoj poslanici Korinćanima (5,14-21), gdje je sve obuhvaćeno dvjema temeljnim tvrdnjama: s jedne strane Krist, s kojim je Bog postupio kao s grijehom u našu korist (r. 21), je umro za sve (r 14); s druge, Bog nas je pomirio sa sobom, ne ubrajajući nam naše grijehe (rr. 18-20). Tim "otajstvom pomirenja" svako je ropstvo otkupljeno (usp. 1 Kor 6,20; 7,23). Na osobnom planu vjernikova ivota, teologija kria pretače se u tvrdnju da se s vjerom razapinje samoga sebe, da bi se postalo dionikom Kristove smrti i uskrsnuća (usp. Gal 5,24; Rim 6,3-11; Fil 3,10 sl.). Kri će tako moći doista postati znak Boga koji nas je do kraja ljubio i bit će odbačena napast, uvijek prisutna u nama, da se klonimo 'slabosti' Bojega puta. U stvari, samo u potpunom prihvaćanju slabosti kria moe se za nas pojaviti sva snaga Duha Bojega. Tako ćemo i mi, prema učenju koje dolazi od primjera svetoga Pavla, moći reći: "A ja, Boe sačuvaj da bih se ičim ponosio osim kriem Gospodina našega Isusa Krista po kojem je meni svijet raspet i ja svijetu" (Gal 6,14).

Copyright © Dicastero per la Comunicazione - Libreria Editrice Vaticana